

Nr 343.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående årligt understöd åt tonsättaren J. G. E. Sjögrens änka Berta Elisabet Sjögren; given Stockholms slott den 26 april 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att tonsättaren J. G. E. Sjögrens änka Berta Elisabet Sjögren, född Dahlman, må från och med år 1919 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 1,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Départementschefen, statsrådet Rydén anförde:

Understöd åt
tonsättaren
J. G. E. Sjögrens
änka Berta Elisabet
Sjögren.

I skrivelse den 27 mars 1918 har musikaliska akademien gjort framställning om beredande av ett årligt understöd åt tonsättaren J. G. Emil Sjögrens änka Berta Elisabet Sjögren, född Dahlman, samt därvid anført följande:

Emil Sjögren, född den 16 juni 1853, död den 1 mars 1918, torde med rätta kunna räknas som en av Sveriges förnämsta tonsättare. Det erkännande, han vunnit inom och utom landet av skapande och utövande konstnärer, den för våra förhållanden stora spridning och de talrika, upprepade uppföranden, som hans arbeten erhållit, samt det bifall och den kärlek, de tillvunnit sig hos en stor musikälskande allmänhet, bära vittnesbörd om att akademien härutinnan ej står ensam om sin åsikt. Hans omfattande alstring av sänger, sonater för piano, för violin och piano samt för violoncell

och piano, av kantater och körsaker, av violin- och pianostycken utgör ej blott en avsevärd och värdefull insats i svensk musiklitteratur, han har i och genom den även varit ett föredöme för åtskilliga yngre svenska tonsättare och påverkat deras utveckling och alstring.

Men Sjögrens betydelse för svensk tonkonst är så allmänt erkänd, den beundran och det anseende, han tillvännit sig som tonsättare, så kända, att det icke torde krävas många ord för att framhålla detta faktum. Här må endast erinras därom, att Kungl. Maj:t på förslag av akademien upprepade gånger givit Sjögren under hans livstid bevis på erkännande av hans begåvning och tonsättarförmåga. Sålunda erhöll han av Kungl. Maj:t år 1880 ett understöd för fortsättande av sina musikstudier samt under åren 1894—1896, 1899—1904 samt 1907—1917 belöning som tonsättare från det under akademiens stat uppförda, bland annat till dylika belöningar avsedda anslag.

Sjögren, vilken i sin mannaålder haft anställning som organist vid Johannes församling i Stockholm, var i övrigt för sitt uppehälle hänvisad till de inkomster, som hans tonsättningar och en del av honom anordnade konserter kunde inbringa. Men, såsom känt, äro de honorar, en svensk tonsättare kan erhålla för sina kompositioner — vilkas uppförande av andra ej enligt svensk lag berättiga deras upphovsman till inkomst — i allmänhet ej särdeles stora. Ej heller Sjögren har genom dem kunnat på ett betryggande sätt sörja för sin efterlämnade hustrus framtid. Det synes då akademien, som om staten, vilken berett Sjögren tillfälle till hans allt beröm värda alstring, icke skulle kunna på ett bättre sätt betyga honom och hans minne sitt erkännande av vad han i livstiden åstadkommit än genom att för hans änka betrygga en i ekonomiskt hänseende anspråkslös men sorgfri tillvaro, vilken hans alstring såsom tonsättare icke förmått skänka.

Sjögrens änka, Berta Elisabet Sjögren, född Dahlman, är, enligt vad bifogade handlingar utvisa, född den 29 november 1866 samt äger, enligt vad bouppteckningen giver vid handen, ingen förmögenhet utöver vad hennes make efterlämnat; och hans kvarlåtenskap utgöres till största delen av en utav makarna innehavd bostadslägenhet på landet. Skulle, såsom lärar vara ifrågasatt, förmånen av ett nådår å den avlidnes organistbefattning komma att av församlingen beviljas fru Sjögren, torde denna förmån icke kunna komma att uppgå till belopp, som för hennes framtida försörjande kan spela avsevärdare roll. Framtida inkomst av Sjögrens kompositioner är för henne ytterligt oviss, och, om någon sådan över huvud kommer att inflyta, föga avsevärd. Sjögren nödgades nämligen, enligt vad akademien inhämtat, oftast att för vinnande av tillfälliga existensmedel bortse från möjligheten till sådan framtida inkomst.

Med stöd av vad sålunda anförts och med hänsyn till att tillförene, såsom i fråga om de förtjänta tonsättarna Otto Lindblad, August Söderman och Jacob Axel Josephson, efter deras frånfalle beviljats den efterlevande änkan årlig pension, får musikaliska akademien, som i ärendet hört sin läroverksstyrelse, hemställa, att Kungl. Maj:t till 1918 års riksdag ville avlåta proposition om beviljande av årlig pension å 1,000 kronor till änkefru Berta Elisabet Sjögren, född Dahlman, att från och med år 1919, så länge hon lever ogift, till henne utgå.

Vid skrivelsen voro fogade dels frejdbetyg, utvisande, bland annat, att änkefru Sjögren, såsom akademien uppgivit, är född den 29 november 1866, dels ock en handling av följande lydelse:

Sammandrag av bouppteckningen efter den 1 mars 1918 avlidne tonsättaren Johan Gustaf Emil Sjögren

Boets tillgångar.....	kronor 28,769: 92
» skulder	» 6,478: 68
Behållningen i boet utgör kronor 22,291: 24	

intygas härmed.

I tillgångarna ingår lägenheten Ovansjö nr 2, taxeringsvärderad till 18,000 kronor, som intagits i bouppteckningen. Detta värde synes oss väl högt, då den av makarna år 1910 inköptes för 12,000 kronor och några nämnvärda utgifter för byggnadernas underhåll ej skett sedan inköpet.

Stockholm den 26 mars 1918.

Herman Jansson.

Arvid Hydén.

Bouppteckningsförrättare.

Uti infordrat, den 5 april 1918 dagtecknat utlåtande har statskontoret, med förmålan att det väckta förslaget helt och hållet undandrog sig bedömande efter vanliga grunder för beviljande av änkepensioner, inskränkt sig till att på de av musikaliska akademien anförda skälen tillstyrka bifall till akademiens framställning.

Departementschefen.

Även jag ansluter mig till det föreliggande förslaget, och jag gör detta så mycket hellre, som jag anser, att ett bifall till detsamma bör uppfattas såsom en gärd av offentligt erkännande åt en högt förtjänt man. Riksdagen har förut icke sällan på det sättet hedrat personer, som genom berömvärt arbete på vetenskapens område gagnat sitt land, att riksdagen befriat deras efterlevande från ekonomiskt betryck. Vid åtskilliga tillfällen — ehuru mindre ofta — hava understöd även tilldelats efterlevande efter män, som ägnat sig åt musikens eller de övriga sköna konsternas tjänst och vilka i de flesta fall icke äro i stånd att genom besparingar å en ringa och osäker inkomst bereda de sina en sorgfri framtid. Den livsgärning, som Emil Sjögren utfört, synes mig vara av den betydelse, att nationen icke bör undandraga sig att tillförsäkra hans änka en ekonomiskt något så när bekymmerfri ålderdom. Emil Sjögrens namn är knutet vid en rad av skapelser, som höra till de förnämsta alstren av nutida svensk tonkonst och som skola föra hans namn till eftervärlden. För vad han sålunda utfört står vårt folk i en tacksamhetsskuld, som icke kan lämpligare erkännas än genom en ekonomisk hjälp till hans efterlevande hustru. Mot det belopp, musikaliska akademien i sådant hänseende föreslagit, har jag intet att erinra.

Jag hemställer fördenskull, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå riksdagen medgiva,

att tonsättaren J. G. E. Sjögrens änka Berta Elisabet Sjögren, född Dahlman, må från och med år 1919 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 1,000 kronor.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan biföll Hans Maj:t Konungen; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Florén.
